

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНИХ МОВ
КАФЕДРА АНГЛІЙСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА ПРИКЛАДНИХ СТУДІЙ**

**ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ
ДОМОВЛЕНOSTІ БОГА І МЕФІСТОФЕЛЯ У "ПРОЛОЗІ НА НЕБІ"
ТРАГЕДІЇ Й. В. ГЕТЕ "ФАУСТ"
*(на матеріалі перекладів М. Т. Улезка та М. Лукаша)***

Виконав:
здобувач вищої освіти 2 курсу
освітнього рівня «Бакалавр»
факультету іноземних мов
спеціальності 035 Філологія
спеціалізації «Германські мови та
літератури (переклад включно), перша
– англійська»
освітньо-професійної програми
«Філологія. Англійська мова і
література. Перекладознавчі студії»
Тібейкін Денис Олександрович

ЗМІСТ

Порівняння домовленості Бога і Мефістофеля у перекладах М. Т. Улезка та М. Лукаша	3
1. Суть домовленості у перекладі М. Т. Улезка	3
2. Суть домовленості у перекладі Миколи Лукаша	3
3. Порівняльний аналіз та висновки	4
Список використаних джерел	5

Порівняння домовленості Бога і Мефістофеля у перекладах М. Т. Улезка та М. Лукаша

1. Суть домовленості у перекладі М. Т. Улезка

У перекладі М. Т. Улезка, виданому у 1926 році, Мефістофель виступає ініціатором закладу, звертаючись до Господа з прямою пропозицією:

Мефістофель: Це ви в заклад? Ну, дак програєте – ж ви тут! Аби ваш дозвіл був на це – На мій шлях його легенько потягнути.

Господь приймає цей виклик, але встановлює чіткі межі для втручання диявола: воно можливе, **"покіль земний не скінчить вік"** Фауста. Господь одразу висловлює впевненість у тому, що людина, попри свою схильність до помилок (**"Збиватись буде чоловік"**), інстинктивно зберігає вірний напрямок:

Господь: ... Що добрий, хоч і в темнім пориванні б'ється. Та вірним почуттям вже зна, як треба йти.

Таким чином, суть домовленості полягає у дозволі Мефістофелю спробувати "злудить" Фауста і "по своїй дорозі... вести" його, поки той живий.

2. Суть домовленості у перекладі Миколи Лукаша

У перекладі Миколи Лукаша Мефістофель також пропонує парі, формулюючи це як сумнів у приналежності Фауста до сил добра:

Мефістофель: Та він не ваш, я ладен закладатись! Дозвольте лиш за нього взятись, І піде він за мною вслід.

Господь погоджується на тих самих умовах – втручання дозволено, **"Поки живе він на землі"**. Однак ключовою відмінністю цього перекладу є введення знаменитої філософської тези, яка окреслює просвітницький пафос усього твору. Господь визнає блукання не як остаточну поразку, а як невід'ємну частину людського пошуку:

Господь: Я згоден, спробуй його злудить, Поки живе він на землі; **Хто йде вперед, той завше блудить.**

Господь у версії Лукаша стверджує, що в душі Фауста, яка "прагне потемки добра", закладена "правого шляху свідомість". Отже, Мефістофель отримує дозвіл звести героя "на стежку зла", при цьому сам процес "блукань" трактується як необхідний етап розвитку.

3. Порівняльний аналіз та висновки

Обидва переклади точно передають фабулу закладу, проте відрізняються стилістично та акцентологічно:

1. Стилiстичнi вiдмiнностi. Переклад М. Т. Улезка тяжiє до архаїзації та народно-розмовної лексики ("дак програєте – ж ви тут!", "двести"). Це пiдтверджується у передмові до видання 1926 року, де М. Йогансен зазначає, що переклад "зроблений народньою мовою з деякими (небагатьма) чернiгiвськими дiялектизмами". Натомiсть переклад М. Лукаша є бiльш фiлософськи вiдточеним, афористичним i виконаний сучасною лiтературною мовою ("я ладен закладатись", "Хто йде вперед, той завше блудить").
2. Семантичнi акценти. Головна вiдмiннiсть полягає у формулюванні Божої позиції.
  - В **Улезка** Господь констатує факт: "Збиватись буде чоловік".
  - У **Лукаша** ця думка перетворюється на фiлософську формулу: "Хто йде вперед, той завше блудить". Цей варіант чiткiше артикулює центральну iдею твору: помилки та сумнiви (блукання) є не просто людською слабкістю, а необхідною умовою духовного пошуку та руху вперед.

Таким чином, переклад М. Лукаша глибше передає фiлософський вимір "Прологу на небі", тоді як переклад М. Улезка зберігає унікальний народний колорит, характерний для мовних тенденцій 1920-х рокiв.

Список використаних джерел

1. Гете Й. В. *Фауст* / Пер. з нім. М. Лукаша. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://moodle.mu.edu.ua/pluginfile.php/323756/mod_resource/content/1/get_e-yohann-volfhanh-faust145.pdf
2. Гете Й. *Фауст. Трагедія. Частина перша* / Пер. з нім. М. Т. Улезка. – Державне видавництво України, 1926. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://moodle.mu.edu.ua/pluginfile.php/323755/mod_resource/content/1/Faust_Chastyna_1_vyd_1926.pdf